

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний технологічний університет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання у вищій школі та педагогічна майстерність
Назва дисципліни

Обов'язкова навчальна дисципліна

Мова навчання – *українська*

Освітньо-наукова програма Технічна теплофізика та промислова теплоенергетика
(назва ОП)

Код та найменування спеціальності 144 Теплоенергетика
(код та найменування спеціальності)

Шифр та найменування галузі знань 14 «Електрична інженерія»
(шифр та найменування галузі знань)

Ступінь вищої освіти: Доктор філософії

Розглянуто, схвалено та затверджено
Методичною радою університету

РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою української та іноземної філології Одеського національного технологічного університету

РОЗРОБНИК (розробники): Вереїтіна І.А., доцент кафедри української та іноземної філології, кандидат педагогічних наук, доцент;

Попель О.В., доцент кафедри української та іноземної філології, кандидат педагогічних наук, доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри української та іноземної філології
Протокол від « 30 » 08 2022 р. № 1

Завідувач кафедри підписано Марина ЯКОВЛЄВА
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Розглянуто та схвалено методичною радою зі спеціальності 144 Теплоенергетика
галузі знань 14 Електрична інженерія

Голова ради підписано Олександр ТІТЛІОВ
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Гарант освітньої програми підписано Борис КОСОЙ
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Розглянуто та схвалено Методичною радою університету
Протокол від «22» вересня 2022 р. № 1

Секретар Методичної ради університету підписано Валерій МУРАХОВСЬКИЙ
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка.....	4
1.1	Мета та завдання навчальної дисципліни	4
1.2	Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти.....	5
1.3	Міждисциплінарні зв'язки.....	6
1.4	Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС.....	6
2	Зміст дисципліни:.....	6
2.1	Програма змістових модулів.....	6
2.2	Перелік практичних робіт.....	7
2.3	Перелік завдань до самостійної роботи.....	9
3	Критерії оцінювання результатів навчання.....	9
4	Інформаційне забезпечення.....	10

Пояснювальна записка

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Методика викладання у вищій школі та педагогічна майстерність» є розкриття основних проблем сучасної неперервної професійної освіти; тенденцій розвитку, змісту та технологій навчання, методів формування професійного мислення при розв'язанні педагогічних ситуацій, пов'язаних з навчанням; розвиток професійно важливих якостей та властивостей особистості, здатності до самоосвіти та саморозвитку.

Завдання навчальної дисципліни - формування системи знань щодо теоретико-методологічних та методичних засад методики викладання навчальних дисциплін у вищій школі, чинників та тенденцій розвитку вищої освіти в умовах суспільства знань у глобальному та регіональному контекстах; формування системи умінь щодо використання сучасної методології, методик та методів порівняльно-педагогічного дослідження у процесі підготовки дисертаційної роботи, її апробації та у подальшій професійній діяльності; розвиток системи навичок щодо виокремлення актуальних проблем розвитку сучасних систем вищої освіти та особливостей методики їх викладання; інтерпретації педагогічних досліджень, оцінки можливостей їх застосування та можливих ризиків їх упровадження у вітчизняному освітньому просторі, з'ясування та науково-грамотного формулювання перспектив подальших досліджень у галузі вищої освіти

Завдання вивчення навчальної дисципліни – формування системи знань щодо теоретико-методологічних та методичних засад методики викладання навчальних дисциплін у вищій школі, чинників та тенденцій розвитку вищої освіти в умовах суспільства знань у глобальному та відомчому контекстах; розвиток системи навичок щодо виокремлення актуальних проблем розвитку сучасних систем вищої освіти та особливостей методики їх викладання; інтерпретації наукових досліджень, оцінки можливостей їх застосування та можливих ризиків їх упровадження в освітньому просторі, ознайомлення з найбільш важливими питаннями загальних основ дидактики, теорії виховання з позицій сучасного підходу.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі повинні знати:

- теоретико-методологічні основи викладання як галузі наукових знань;
- теоретичні та технологічні засади освітніх змін у глобальному та відомчому контекстах; - чинники (суспільно-політичні, суспільно-економічні, науково-технологічні, культурно-історичні) розвитку освіти в умовах суспільства знань;
- тенденції інноваційного розвитку вищої освіти в Україні щодо: трансформації місії освіти в сучасному суспільстві; інновацій у забезпеченні якості вищої освіти; інновацій в управлінні вищою освітою; інновації у кадровій та фінансовій політиці у вищій освіті; освітньої політики міжнародних організацій; предмет, завдання, основні категорії та актуальні проблемами методики викладання у вищій школі;
- організаційні форми навчання у ЗВО, особливостями підготовки викладача до проведення різних форм занять;
- види педагогічних ситуацій у вищій школі та методику їх розв'язання; типологію особистості педагога-вихователя

вміти:

- здійснювати критичний аналіз та оцінку сучасних наукових досягнень у галузі методики викладання у вищій школі;
- генерувати нові ідеї при вирішенні дослідницьких завдань, у тому числі в міждисциплінарних галузях; здійснювати пошук, оброблення, аналіз і контекстуалізацію значного обсягу наукової інформації з різних джерел, інтерпретацію результатів наукових досліджень;
- орієнтуватися в інформаційних Internet-джерелах з проблем методики викладання,

працювати з бібліотечними фондами, критично ставитись до отриманої інформації; володіти комп'ютерною та інформаційною культурою, усвідомлювати цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі;
 - оцінювати та забезпечувати якість надання освітніх послуг;
 - аналізувати практичний досвід діяльності, виявляти помилки і упущення в методиці викладання дисциплін, будувати причинно-наслідкові зв'язки в конкретних проблемних ситуаціях, що виникають під час освітнього процесу.

1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі та педагогічна майстерність» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 144 Теплоенергетика](#) та [Теплоенергетика](#) підготовки докторів філософії.

Інтегральна компетентність

ІК-1. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у теплоенергетичній галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англійських наукових текстів за напрямом досліджень з теплоенергетики.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті з теплоенергетики.

Програмні результати навчання:

РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми теплоенергетики державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

РН07. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН08. Створювати методичне забезпечення, організовувати та проводити викладання професійно-орієнтованих дисциплін теплоенергетики на рівні, що відповідає вимогам вищої школи.

1.3. Міждисциплінарні зв'язки

Попередні – Філософія пізнання, послідовні – Педагогічна практика

1.4. Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС

Навчальна дисципліна викладається на I курсі у I семестрі для денної та заочної форм навчання

Кількість кредитів ECTS - 4, годин - 120

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	лабораторні	практичні
денна	40	14		26
заочна	16	6		10
Самостійна робота, годин	Денна - 80		Заочна - 104	

2. Зміст навчальної дисципліни

2.1. Програма змістовних модулів

Змістовий модуль 1: Актуальні проблеми методики викладання у вищій школі

№ теми	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Предмет, завдання, основні категорії та актуальні проблеми методики викладання у вищій школі Предмет та завдання методики викладання у вищій школі. Предмет методики викладання у вищій школі. Завдання методики викладання у вищій школі. Основні категорії методики викладання у вищій школі. Методи і прийоми викладання у вищій школі. Уміння і навички. Сформованість умінь.	2	2
2.	Тема 2. Методика підготовки та проведення лекцій у вищій школі. Лекція як організаційна форма навчання у ЗВО, її види та функції. Підготовка викладача до лекції. Роль першої лекції з нової навчальної дисципліни. Активізація уваги на лекції. Прийоми активізації уваги слухачів на початку лекції. Прийоми активізації уваги слухачів в процесі лекції. Уміння виявляти емоційне ставлення до інформації	2	
3.	Тема 3. Методика проведення практичних занять у вищій школі. Підготовка та проведення практичних занять у вищій школі. Використання сучасних інноваційних технологій на практичних заняттях. Активізація діяльності слухачів на практичному занятті. Проблемні запитання як спосіб активізації пізнавальної діяльності слухачів на практичному занятті Виникнення та формування інтересу слухачів до змісту практичних занять.	2	
4	Тема 4. Методика розв'язання педагогічних ситуацій у вищій школі Педагогічні ситуації як складова освітнього процесу у вищій школі. Педагогічні ситуації як складова освітнього процесу та їх різновиди. Методичні рекомендації щодо розв'язання педагогічних. Застосування теоретичних знань з педагогіки для успішного розв'язання педагогічних ситуацій. Конфліктні ситуації у вищій школі. Поняття конфліктів у вищій школі та їх класифікація. Структура педагогічного конфлікту та динаміка його розвитку. Діяльність викладача з врегулювання конфліктів: основні стратегії та методи. Методика розв'язання педагогічних ситуацій. Ситуативно-рольові завдання, вправи і проблемні ситуації для формування педагогічних навичок і умінь. Вирішення педагогічних ситуацій.	2	2
5	Тема 5. Професійно-педагогічна майстерність викладача. Педагогічні аспекти професійної діяльності викладача.. Педагогічна майстерність та її елементи. Педагогічні вимоги до особистості викладача. Типологія особистості педагога-вихователя. Педагог як суб'єкт педагогічного процесу. Зміст педагогічної діяльності педагога. Елементи педагогічної майстерності педагога. Педагогічна техніка.	2	
6	Тема 6. Самовиховання як шлях професійного самовдосконалення Виховання та самовиховання. Потенціал освіти щодо самовиховання. Психологічні механізми самовиховання. Керівництво процесом самовиховання здобувачів. Творчі проекти здобувачів як засіб самовдосконалення. Спонування до самовдосконалення. Рушійна сила самовдосконалення. Організація цільового та організаційно-діяльнісного етапу самовиховання. Об'єктивна самооцінка. Тактика самовдосконалення та	2	2

	самовиховання. Особливості та умови ефективності самовиховання в колективі. Діагностика (критерії, компоненти) вихованості особистості Основні моделі самовиховання західної школи та особливості методики їх викладання.		
7	Тема 7. Комунікативне забезпечення освітнього процесу у вищій школі Комунікативні уміння викладача вищого закладу освіти. Система комунікативних умінь викладача. Різновиди взаємного контакту в освітньому процесі. Забезпечення взаємного контакту в ситуаціях першого знайомства. Особливості комунікативної поведінки в процесі спілкування. Комунікативне забезпечення викладання в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти. Поняття комунікативної поведінки. Забезпечення взаємного контакту в процесі спілкування. Психологічне налаштування на сприйняття інформації. Культура спілкування учасників освітнього процесу. Поняття культури спілкування учасників освітнього процесу. Співвідношення професійної культури та культури спілкування. Особливості комунікативної поведінки в процесі спілкування. Застосування комунікативного потенціалу при викладанні навчальних дисциплін науково-педагогічним складом.	2	
	Разом	14	6

2.2. Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва практичної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Заняття 1. Основні категорії методики викладання у вищій школі 1. Методи і прийоми викладання у вищій школі. 2. Уміння і навички. 3. Сформованість умінь	2	2
2	Заняття 2. Активізація уваги на лекції 1. Прийоми активізації уваги слухачів на початку лекції 2. Прийоми активізації уваги слухачів в процесі лекції 3. Уміння виявляти емоційне ставлення до інформації	2	2
3	Заняття 3. Активізація діяльності слухачів на практичному занятті 1. Проблемні питання як спосіб активізації пізнавальної діяльності слухачів на практичному занятті 2. Виникнення та формування інтересу слухачів до змісту практичних занять	2	
4	Заняття 4 Проведення практичних занять 1. Розроблення плану-конспекту до практичного заняття. 2. Розроблення різноманітних форм завдань для практичного заняття. 3. Оцінка роботи слухача на практичному занятті	2	
5	Заняття 5. Конфліктні ситуації у вищій школі 1. Поняття конфліктів у вищій школі та їх класифікація 2. Структура педагогічного конфлікту та динаміка його розвитку 3. Діяльність викладача з врегулювання конфліктів: основні стратегії та методи	2	2
6	Заняття 6. Методика розв'язання педагогічних ситуацій 1. Ситуативно-рольові завдання, вправи і проблемні ситуації для формування педагогічних навичок і умінь.	2	

	2. Вирішення педагогічних ситуацій.		
7	Заняття 7 Інтерактивні методи викладання у вищій школі 1. Основні ідеї технології інтерактивного навчання. 2. Особливості запровадження інтерактивних технологій у практику освітньої діяльності	2	2
8	Заняття 8. Професійне становлення педагога 1. Розвиток педагогічних здібностей. 2. Педагогічна культура.	2	
9	Заняття 9 Стандартизація змісту освіти та якості знань та їх реалізація у методиці викладання 1. Критерії визначення (компоненти) освітньої моделі школи. 2. Основні моделі масової західної школи та особливості методики викладання.	2	
10	Заняття 10 Національний контекст розвитку формальної, неформальної та формальної освіти 1. Нормативно-правові основи розвитку формальної, неформальної та інформальної освіти в Україні. 2. Особливості управління розвитком формальної, неформальної та інформальної освіти в Україні.	2	
11	Заняття 11. Особливості комунікативної поведінки в процесі спілкування 1. Поняття комунікативної поведінки 2. Забезпечення взаємного контакту в процесі спілкування. 3. Психологічне налаштування на сприйняття інформації.	2	
12	Заняття 12 Система комунікативних умінь викладача. 1.Різновиди взаємного контакту в освітньому процесі. 2.Забезпечення взаємного контакту в ситуаціях першого знайомства. 3. Особливості комунікативної поведінки в процесі спілкування. Поняття комунікативної поведінки	2	2
13	Заняття 13. Культура спілкування учасників освітнього процесу. 1. Поняття культури спілкування учасників освітнього процесу. 2. Співвідношення професійної культури та культури спілкування.	2	
	Всього	26	10

2.3. Перелік завдань до самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	20	30
2.	Підготовка до практичних занять	20	30
3	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	20	30
4.	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань	20	14
	Всього	80	104

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Види контролю: поточний, підсумковий – екзамен
Нарахування балів за виконання змістового модуля

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
	min д/з	max д/з	денна			заочна		
			Кільк. робіт, одиниць	Сумарні бали		Кільк. робіт, одиниць	Сумарні бали	
		min		max			min	max
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 семестр (номер семестру)								
ЗАЛКОВИЙ КРЕДИТ 1								
Змістовий модуль 1: Актуальні проблеми методики викладання у вищій школі								
Робота на лекціях	0,5	1	7	3,5	7	3	1,5	3
Виконання лабораторних робіт								
Робота на практичних / семінарських заняттях	0,5	1	13	6,5	13	5	2,5	5
Опрацювання тем, не винесених на лекції	1	1	10	10	10	12	12	12
Підготовка до лабораторних / практичних занять	0,5	1	10	5	10	20	10	20
Виконання індивідуальних завдань	0,5	1	10	5	10	8	4	8
Проміжна сума	–	–	–	30	50	–	30	48
Поточний контроль (тестовий)	22/ 20	35/ 37	1	22	35		20	37
Контроль результатів дистанційного модулю	8/ 10	15/ 15	–	8	15	–	10	15
Оцінка за змістовий модуль 1				60	100		60	100

4. Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Про вищу освіту : Закон України від від 01.07.2014 № 1556-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004 (або [Електронний ресурс] <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>)
2. Педагогічна майстерність [Текст] : підручник / за ред. І. А. Зязюна. — 2-ге вид., допов. і перероб. — Київ : Вища шк., 2004. — 422 с. — МОН.
3. Психологія та педагогіка [Текст] : навч.-метод. посіб. для самост. вивчення дисципліни / за ред. Л. М. Музичко; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. — Київ : КНЕУ, 2008. — 304 с. — (Вища освіта в Україні).

4. Артемова Л.В. Історія педагогіки України [Текст] : підручник / Л. В. Артемова. — Київ : Либідь, 2006. — 424 с.
5. Варій М.Й. Основи психології та педагогіки [Електронний ресурс] : навч. посіб. / М. Й. Варій, В. Л. Ортинський ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. — 2-ге вид., випр. та допов. — Київ : ЦУЛ, 2009. — 1 електрон. опт. диск(CD-ROM): 376 с.
6. Жигунов Д.О. Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни "Методологія вищої технічної освіти" [Електронний ресурс] : для здобувачів вищ. освіти за спец. 181"Харчові технології" 183 "Технології захисту навколишнього середовища" галузь знань 18 "Виробництво та технології", ступінь вищ. освіти "доктор філософії", ден. та заоч. форм навчання / Д. О. Жигунов, Н. В. Хоренжий ; відп. за вип. Д. О. Жиунов ; Каф. технології переробки зерна. — Одеса : ОНАХТ, 2019. — 33 с.
7. Хоренжий Н.В. Конспект лекцій до вивчення дисципліни "Методологія вищої технічної освіти" [Електронний ресурс] : для здобувачів вищ. освіти за спец. 181"Харчові технології" 183 "Технології захисту навколишнього середовища" галузь знань 18 "Виробництво та технології", ступінь вищ. освіти "доктор філософії", ден. та заоч. форм навчання / Н. В. Хоренжий ; відп. за вип. Д. О. Жиунов ; Каф. технології переробки зерна. — Одеса : ОНАХТ, 2019. — Електрон. текст. дані: 42 с.